

Jan Dostal - Poselství Vánoc - Nový rok

1. 1.

Smrt a zmrtvýchvstání Kristovo nejsou jenom zvláštní, jedinečnou událostí v dějinách. Jsou více než to: jsou počátkem nového vesmírného věku, nového duchového roku ve vývoji Země, zasahujícího ještě do dalekých tisíciletí budoucího vývoje. Smyslem a cílem události na Golgotě bylo nové stvoření člověka a lidstva v plném smyslu toho slova, možnost, aby každý člověk se jednou z nitra nově přetvořil až do své Bohem chtěné podoby. Nové stvoření člověka! Cítíme váhu těch slov? V duchu nám při nich bezděčně vystupují představy z prvních kapitol bible, tajemné, významné pra-vzpomínky lidstva. „I stvořil Bůh člověka k obrazu svému, k obrazu Božímu stvořil jej.“ Objevuje se před námi Adam a Eva, muž a žena, obestřeni světlem proudícího života, září nebeského domova, čarojasem ráje. Ale pak jiný obraz: tragický sestup – provinění, neúprosné vypuzení z ráje, pád obou do světa smyslů. Dříve než mohla být prvotní nebeská podoba člověka přenesena na potomky, ztratila už svou původní krásu a harmonii, ulpěly na ní hroznivé zárodky zániku. Jásot stvoření se změnil v tísnivou otázku: Co se stane s člověkem?

Tak mijely věky houstnoucího soumraku. Zlatá brána rajske minulosti se vzdalovala, rozplývala, mizela zvolna do šera nepaměti. Zato před pohledem upřeným do budoucna vystupovala stále zlověstněji z temnoty jiná brána: brána smrti. Člověk věděl: ano, na konci všech cest čeká smrt. Neoblomná a nepřemožitelná.

Ale pak, konečně, jako kdyby se po východní obloze rozlily červánky: neuvěřitelné se staloskutečností. Ježíš Nazaretský putuje po Zemi. Nebeské síly se vlévají do světa lidí, uzdravují, křísí a utěšují. Zástupy lidí ho provázejí, jdou za ním, jako ve snu, očarováni nenadálou přítomností něčeho, co nikdy předtím nepožili. Změnila se Země v nový ráj? Ne, ještě ne. I na Ježíšovi se naplňuje zákon pozemského bytí: na konci všech cest čeká smrt. Dochází ke zradě, soudu, i ti nejbližší ho opouštějí, je přibit na kříž. Bylo to, co zástupy předtím prožívaly, přece jenom klamem, snem, po němž musí následovat vystřízlivění, procitnutí do všedního života, kam už nepronikají paprsky z vyššího světa? Ne. Protože tentokrát smrt nebyla koncem, ale začátkem. Smrtí se Bůh stal cele člověkem, ale zároveň se ve smrti stal opět Bohem. Zdánlivě tragický skon se stal zřídlem obnovujících sil pro celou Zemi. Božská láska, přibitá na kříž, prozářila a přetavila svým žářem neúprosný přízrak kostlivce. Vinami nezakalená podoba člověka vystoupila třetího dne z údolí smrti v jasu éterného světla. Obraz Boží začal nově zářit do soumraku Země. Božské bylo znovu dáno člověku. – Ale věděl tehdy vůbec někdo, co se událo?

Nové stvoření člověka... Ještě jednou si připomeňme ony dávné obrazy z prvopočátku: Adam, po jeho boku Eva, mezi nimi záhadný strom poznání, hlas pokušitele. Nyní, v oné nepochopitelné a navenek tak soumravné hodině nového stvoření stojí pod křížem rovněž dva lidé, účastníci nejsvětějšího děje pozemských dějin: muž a žena. Muž: jediný z učedníků, který dokázal neopustit svého mistra v hodině smrti. Evangelium neuvádí jeho jméno, protože v této chvíli to je více než lidský jedinec: stojí pod křížem jako zástupce všech, kteří jednou půjdou v jeho stopách, jako praobraz neochvějně věrné vůle, která se nezlomí ani zážitkem Boží tragédie v lidském světě. Tradice ho nazývá „Ióannés“ – „z nebe sestupující milost“.

Vedle něho stojí žena. Ani její jméno není uvedeno, protože i její osobní osudy v souvislosti s událostmi na Golgotě ztrácejí význam. Evangelium ji nazývá prostě „matka Ježíšova“.

Připomíná tím, že to je ta, jež stála Ježíšovi nejbliž už od dětství a mohla nehlouběji soucítit s jeho lidským i božským utrpením. Stojí pod křížem jako praobraz lidské duše očištěné utrpením, kterou soucítění povzneslo nad všechny osobní tužby, nad vlastní minulost i budoucnost, aby ji cele otevřelo jen pro bytost Kristovu. Pozdější století si zvykla ji nazývat „Maria“. Prvotní křesťané však nazývali tento praobraz duše proměněné bolesti „Panna Sofie“. Jméno „Sofia“ znamená moudrost, hlubší poznání světa: tím hlubší, čím obsáhlejší je bolest, z níž vzešlo.

Ióannés a Panna Sofia, mezi nimi kříž a na něm umírající dárce spásy: obraz, který je dějinnou odpovědí na obraz prvotního hříchu. A zatímco se dovršuje kosmické drama smrti Boží, dochází pod křížem k tajemnému sjednocení Bohu oddané, věrné vůle Janovy a utrpením posvěcených duševních sil Panny Sofie. „Ženo, hle, syn tvůj.“ „Hle, matka tvá.“ „A od této chvíle přijal ji učedník ten do své vlastní bytosti.“ Jen z dálky můžeme tušit, jaký to byl zvláštní mystický děj, k němuž tehdy došlo. Jisté však je, že bytost Janova se jím proměnila do základů. Obětní láska Boží mohla nyní skanout z kříže do jeho srdce a otevřít mu průhled do nebes. Z rukou syna Božího mohl přijmout do svého já nový obraz Boží, podobu nově znebeštělého lidství. Tak se nové stvoření člověka stalo pozemskou skutečností. Jan se stal Adamem tohoto druhého stvoření. Z toho, co zde prožil, vytryskl později i zázračný proud Janova evangelia.

Ale toto posvátné spojení pod křížem je i praobrazem toho, co se musí uskutečnit v duši každého, kdo chce mít sám účast v novém stvoření. „Pojď za mnou,“ volá Kristus na člověka. „Pojď za mnou“: avšak tato cesta, jako cesta Janova, směřuje na Golgotu. Kdo chce po ní putovat, musí hledat sílu Janovu, aby unesl pohled na kříž, na smrtelnou bezmoc Boží lásky, aby unesl tíhu vědomí, že Bůh prochází i v jeho vlastní duši den co den nejzazším ponížením, posměchem, urážkami a bičováním, že umírá v

temnotě lidského odcizení Bohu a Boží vůli. Jak málo ví lidstvo o sledování cesty Kristovy! Jsme ochotní hledat Boha i v jeho bezmoci, v jeho smrtelném zápase? Teď, právě teď? Pak snad můžeme pocítit i neviditelnou pomáhající přítomnost toho, jenž stál sám pod křížem, pevnou věrnost učedníka, kterého Pán miloval, jemuž mohl vlít do srdce svou vlastní lásku.

Následování Krista však má ještě i druhou stránku: schopnost neuzavírat se před bolestí, ani před cizími bolestmi, ani před bolestí mnohem obsáhlejší, než jsou jakékoli naše osobní bolesti. Před naší přemítající duší jako by se rozhrnovala rouška a jako bychom hleděli až do nekonečně čistých, nejvyšších nebeských sfér, tam, kde Kristus kdysi dlel ve společenství s Otcem. A jako bychom cítili jeho tehdejší nepochopitelnou vůli vejít právě do toho světa plného lži a nečistoty, který měl proti němu nenávistně vztyčit kříž. Procházet hemžením malichernosti a nepochopením pro Boží vůli, jaké to muselo být ustavičné utrpení pro bytost, která nepřestávala ani na chvíli vědět o kráse prvotního obrazu člověka! Ale pokusíme-li se aspoň vzdáleně soucítit s touto nezměrnou bolestí, tak jako matka Ježíšova, můžeme si uvědomit jedno: je to bolest, která nás snad děsí, ale která, vejde-li do nás, nás nedeptá, neoslabuje, nýbrž proměňuje, očišťuje, činí vnímavými pro vyšší skutečnosti. Tiše se k obrazu Janovu v našem nitru přidružuje obraz druhé postavy pod křížem a s ním tušení o tom, kdo je to Panna Sofie: duše, kterou nadosobní bolest otevřela pro příval milosti, duše, v níž pod bolestným dotykem ducha může rozkvétat zlatý květ vyššího prožívání a vyššího poznání, společenství s božským řádem všehomíra.

Sofia – všepronikající moudrost... Kdysi se mluvilo o tom, že člověk může dosáhnout „zasnoubení s Pannou Sofií“. Znamenalo to, že může prožít odlesk toho, co se událo pod křížem mezi Janem a matkou Ježíšovou. Kdo toto zakusili, mohli jít životem s trvalým vědomím, že svět, se všemi svými protiklady, je dílem všeobjímající Boží lásky, že radosti a strasti našich osudů jsou řízeny láskyplnými zákony nejvyššího dobra, že tyto zákony jsou uskutečňovány nedomyšlitelně početnými zástupy andělských bytostí, služebníky Božího milosrdenství, a že harmonický souzvuk činnosti všech těchto bytostí je – tvůrčí slovo Boží, proznívající z věků do věků.

Ano, slovo Boží, s celou svou tvůrčí mocí, s plností lásky, může proznívat, pronikat až do očištěné lidské duše. Kristus se může nově narodit v člověku, jako jeho pravé, ztracené a znovunalezené já. Smrt, změněná ve znovuzrození z ducha: to je zážitek druhého stvoření člověka. Ne já, ale Kristus ve mně – každý člověk může s tímto vědomím mít účast ve světě druhého stvoření, v novém duchovém roce pozemských dějin. „Pojď za mnou,“ volá Kristus na člověka. Necht' naše cesta v roce, jenž začíná, je součástí trvalé a neúchylné cesty, vedoucí vzhůru až daleko ke Golgotě, cesty sebeobětování světu, pouti lásky. Necht' nás na této cestě provází síla Janovy věrnosti a nadosobní ryzí soucítění Panny Sofie. Necht' nás na této cestě nepřestává provázet duch Vánoc, uzdravující, omilostňující, osvěcující blízkost Kristova!

